

Sekse en Genderverschillen in de behandeling van alcohol verslaving

Gepubliceerd: 02-08-2022 Laatste bijgewerkt: 07-04-2024

Het hoofddoel van deze studie is het onderzoeken van sekse- en genderverschillen in de prospectieve relatie tussen ervaren stressoren, hunkering en alcoholgebruik tijdens de behandeling en vroeg herstel van alcoholverslaving. De secundaire...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving nog niet gestart
Type aandoening	Psychiatrische stoornissen NEG
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON51556

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

SEGA

Aandoening

- Psychiatrische stoornissen NEG

Synoniemen aandoening

Alcohol verslaving; stoornis in het gebruik van alcohol

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Vrije Universiteit

Overige ondersteuning: ZonMW

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: alcoholverslaving, gender, sekse, stress

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

- Doelstelling 1: De associatie tussen stressvolle gebeurtenissen, hunkering en drinken de volgende dag, zoals gemeten met behulp van dagelijkse korte vragen op de smartphone.

Secundaire uitkomstmaten

- Doelstelling 2a: Subjectieve (hunkering) en fysiologische (hartslagvariabiliteit) veranderingen na een kort exposure paradigma van 10 minuten waarbij deelnemers worden blootgesteld aan afbeeldingen en video's van alcohol.

- Doelstelling 2b: sekse- en genderverschillen in klinische en sociaal-demografische kenmerken, waaronder kenmerken van alcoholgebruik, comorbide psychiatrische diagnose, ervaren sociale steun en tevredenheid met de behandeling en positieve gezondheid.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Stoornissen in het gebruik van alcohol is een van de meest voorkomende psychiatrische stoornissen in Nederland en wordt gekenmerkt door hoge terugvalpercentages: 50-60% van de patiënten valt binnen een jaar na start van de behandeling terug in de verslaving.. Hoewel de prevalentie van alcoholverslaving 2-3 keer hoger is bij mannen (6,6%) dan bij vrouwen (2,3%), wordt deze kloof snel kleiner. Bovendien wordt gesuggereerd dat de prevalentie van AUD 3 keer zo hoog is onder genderminderheden in vergelijking met cisgender-individuen. Een centrale theorie in het verslavingsonderzoek is dat compulsief alcoholgebruik het gevolg is van een verschuiving van beloningsgedreven (reward) alcoholgebruik naar stressgedreven (relief)

alcoholgebruik. Recente studies suggereren dat vrouwen (en genderminderheden) bijzonder vatbaar zijn voor stressgerelateerde terugval, terwijl mannen meer vatbaar zijn voor beloningsgerelateerde terugval, maar empirisch bewijs voor deze hypothese is schaars.

Doel van het onderzoek

Het hoofddoel van deze studie is het onderzoeken van sekse- en genderverschillen in de prospectieve relatie tussen ervaren stressoren, hunkering en alcoholgebruik tijdens de behandeling en vroeg herstel van alcoholverslaving. De secundaire doelstellingen van deze studie zijn het onderzoeken van sekse- en genderverschillen in de klinische kenmerken van alcoholverslaving en om te beoordelen of er sekse- en genderverschillen zijn in subjectieve en fysiologische alcohol-cue-reactiviteit bij het begin van de behandeling en om te onderzoeken hoe dit verband houdt met de behandeling resultaat.

Onderzoeksopzet

Longitudinaal observationeel onderzoek

Inschatting van belasting en risico

Patienten met een stoornis in het gebruik van alcohol worden gevolgd terwijl ze standard behandeling krijgen (cognitieve gedragstherapie of een online zelfhulpprogramma). Het onderzoek vindt plaats over een periode van 16 weken. In die 16 weken komen de deelnemers één keer naar het onderzoekslab, voor een sessie van 90 minuten, waarin vragenlijsten worden ingevuld en de deelnemers een alcoholcue exposure-sessie van 10 minuten ondergaan. Tijdens de exposure-sessies worden de deelnemers blootgesteld aan foto's en video's van alcohol waarbij de hartslagvariabiliteit continu wordt gemeten met behulp van een ambulant monitoringsysteem (VU-AMS). Deze exposure-sessie kan enige mate van stress veroorzaken, maar wordt doorgaans niet als onprettig ervaren als ze goed worden begeleid door een onderzoeker. Daarnaast wordt de deelnemers gevraagd om een **korte (6 vragen) dagelijkse vragenlijst op hun smartphone in te vullen om hunkering, affect, opwinding, de aanwezigheid van stressvolle gebeurtenissen en drinkgedrag de vorige dag (maximale duur van 2 minuten). Elke vier weken wordt er een online vragenlijst verzonden om het alcoholgebruik in de afgelopen 28 dagen te beoordelen (om mogelijk ontbrekende gegevens in de EMA-beoordeling in te halen), tevredenheid over de behandeling en positieve gezondheid. Hoewel de deelnemers zelf geen directe gunstige effecten van het onderzoek zullen hebben, heeft de kennis die uit dit onderzoek voortkomt het potentieel om de weg vrij te maken voor de ontwikkeling van sekse- en genderspecifieke behandelingsstrategieën voor alcoholverslaving. De algemene aard en omvang van het extra risico dat gepaard gaat met deelname aan het huidige onderzoek moet worden geclassificeerd als verwaarloosbaar en de

belasting kan als minimaal worden beschouwd.

Contactpersonen

Publiek

Vrije Universiteit

van der boechorstraat 7
Amsterdam 1081 BT
NL

Wetenschappelijk

Vrije Universiteit

van der boechorstraat 7
Amsterdam 1081 BT
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

Primaire stoornis in het gebruik van alcohol; starten van behandeling (cognitieve gedragstherapie of online zelfhulpmodule) om het drinkgedrag te controleren; hebben van een smartphone of table met internet toegang; leeftijd tussen de 18 en 64

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

een (geschiedenis van) een psychose heeft
acute suïcidale gedachten

Onderzoeksopzet

Opzet

Type: Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Blinding: Open / niet geblindeerd

Controle: Geen controle groep

Doel: Algemeen wetenschappelijk

Deelname

Nederland

Status: Werving nog niet gestart

(Verwachte) startdatum: 01-09-2022

Aantal proefpersonen: 200

Type: Verwachte startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Datum: 02-08-2022

Soort: Eerste indiening

Toetsingscommissie: METC Amsterdam UMC

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL81985.018.22